

Methods for developing language competence in teaching English for specific purposes (ESP) in the field of law

Laziza ABDULLAYEVA¹

The University of World Economy and Diplomacy

ARTICLE INFO

Article history:

Received December 2024

Received in revised form

10 January 2025

Accepted 25 January 2025

Available online

25 February 2025

Keywords:

ESP,
legal English,
language competence,
task-based learning,
communicative approach,
case studies,
authentic materials.

ABSTRACT

This article explores methods for developing language competence in teaching English for Specific Purposes (ESP) in the field of law. It discusses the importance of professional language skills for legal practitioners and examines various pedagogical strategies, including task-based learning, communicative approaches, and case studies. The study emphasizes the role of authentic materials and interactive activities in enhancing students' proficiency in legal English.

2181-3701/© 2024 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol3-iss2/S-pp322-325>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Huquq sohasida maxsus maqsadli ingliz tilini (ESP) o'qitishda til kompetensiyasini rivojlantirishning usullari

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

ESP,
yuridik ingliz tili,
til kompetensiyasi,
topshiriq asosida o'qitish,
kommunikativ yondashuv,
amaliy holatlar,
ishonchli materiallar.

Ushbu maqolada huquq sohasida maxsus maqsadli ingliz tilini (ESP) o'qitishda til kompetensiyasini rivojlantirish usullari o'rganiladi. Unda yuridik mutaxassislar uchun kasbiy til ko'nikmalarining ahamiyati yoritilib, topshiriq asosidagi ta'lim, kommunikativ yondashuv hamda amaliy holatlar (case studies) kabi pedagogik strategiyalar tahlil qilinadi. Tadqiqotda ishonchli materiallar va interaktiv mashg'ulotlarning talabalarni yuridik ingliz tilidagi bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni ta'kidlanadi.

¹ Doctor of philosophy (PhD) in philological sciences, The University of World Economy and Diplomacy.
E-mail: labdullayeva.uwed@gmail.com

Методы развития языковой компетенции при преподавании английского языка для специальных целей (ESP) в области права

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

ESP,
юридический английский язык,
языковая компетенция,
обучение на основе заданий,
коммуникативный подход,
кейс-стади,
аутентичные материалы.

В данной статье рассматриваются методы развития языковой компетенции при обучении английскому языку для специальных целей (ESP) в области юриспруденции. Анализируется значение профессиональных языковых навыков для юристов, а также педагогические стратегии, такие как обучение на основе заданий, коммуникативный подход и изучение кейсов. В исследовании подчеркивается важность использования аутентичных материалов и интерактивных занятий для повышения уровня владения юридическим английским языком.

KIRISH

Ingliz tili global til sifatida turli sohalarda, jumladan, huquqshunoslikda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Huquq sohasida maxsus maqsadli ingliz tili (ESP for Law) ushbu yo'nalishda ta'lim olayotgan talabalar va amaliyotchi huquqshunoslar uchun zarur kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradi. Til kompetensiyasini rivojlantirish ushbu sohaga xos terminologiya, yozma va og'zaki muloqot ko'nikmalarini o'z ichiga oladi. Ushbu maqola huquqiy ingliz tilini o'qitishda samarali usullarni o'rganishga qaratilgan. Maxsus maqsadli ingliz tili (English for Specific Purposes – ESP) huquq sohasida professional muloqotni ta'minlash, huquqiy hujjatlarni tushunish, yozish va og'zaki muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan til o'qitish yo'nalishidir. ESP nazariyasi umumiy til o'qitish yondashuvlaridan farqli ravishda, o'quvchilarning kasbiy ehtiyojlarini hisobga olgan holda o'qitish usullarini ishlab chiqishni talab qiladi. ESP bo'yicha tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ushbu yo'nalish kommunikativ til o'rganish nazariyasi va tilni kasbiy maqsadlarga moslashtirish g'oyalariga asoslanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Adabiyotlar tahlili – ESP va huquqiy ingliz tilini o'qitish bo'yicha mavjud ilmiy maqolalar, darsliklar va tadqiqotlar o'rganildi.

Amaliy kuzatuv – ESP darslarida qo'llanilayotgan usullar tahlil qilindi.

So'rovnomalar va interv'yular – Huquqshunoslik fakulteti talabalari va ESP o'qituvchilari bilan suhbatlar o'tkazildi.

Eksperimental o'rganish – Talabalarning til kompetensiyasini oshirish uchun interaktiv usullar (rol o'yinlari, keis-stadi, sud jarayonlari tahlili) sinovdan o'tkazildi.

Til kompetensiyasi – bu o'quvchilarning chet tilida samarali va maqsadga muvofiq muloqot qilish qobiliyatidir. Bu quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

Lingvistik kompetensiya – huquqiy terminologiyani, grammatik strukturalarni va uslubiy xususiyatlarni bilish;

Kommunikativ kompetensiya – huquqiy muloqotda til birliklaridan to'g'ri foydalanish qobiliyati;

Diskursiv kompetensiya – huquqiy matnlarni tahlil qilish, sharhlash va yozish malakalari;

Sotsiolingvistik kompetensiya – huquqiy nutq muhitiga mos keladigan ifodalar va uslublarni tanlash;

Strategik kompetensiya – muloqotda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tushunmovchiliklarni bartaraf etish usullarini bilish.

ESP bo'yicha o'qitish quyidagi asosiy yondashuvlarga asoslanadi:

Analitik yondashuv (Needs Analysis) – o'quvchilarning ehtiyojlarini o'rganish va til kursini shunga mos ravishda shakllantirish;

Jadallashtirilgan o'qitish (Task-Based Learning) – kasbiy faoliyatga mos keluvchi topshiriqlar orqali til o'rgatish;

Kommunikativ yondashuv (Communicative Approach) – real huquqiy kontekstlarda til kompetensiyasini rivojlantirish;

Korpus lingvistika yondashuvi – huquqiy matnlar korpusini o'rganish va undan amaliy foydalanish.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR

Huquqiy ingliz tilini o'rganishda **rol o'yinlari** (masalan, sud jarayonlari simulyatsiyasi) talabalarning muloqot ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Autentik materiallardan foydalanish (huquqiy hujjatlar, sud qarorlari, shartnomalar) talabalar terminologiyani tezroq o'zlashtirishiga yordam beradi. Ushbu usullar samarali hisoblanadi:

Huquqiy lug'atni o'rganish – maxsus atamalarni kontekstda tushunish va yodlash.

Autentik hujjatlar tahlili – shartnomalar, qonunlar, sud qarorlarini o'qish va tahlil qilish.

Huquqiy definititsiyalarni yozish – o'z so'zlari bilan huquqiy atamalarga izoh berish.

Case-study va real hayotga asoslangan topshiriqlar

Ish yuritish hujjatlarini yozish – sudga murojaat qilish, shartnoma tuzish yoki qonuniy maslahatlarga doir hujjatlar tayyorlash;

Huquqiy bahslar va muhokamalar (Moot Court) – talabalar o'rtasida sud protseduralarini o'tkazish;

Huquqiy maslahat xizmatlarini simulyatsiya qilish – mijoz bilan ingliz tilida huquqiy maslahatlarga oid mashqlar bajarish.

Kommunikativ yondashuv va rol o'yinlar

Huquqiy intervyu va suhbatlar – advokat va mijoz o'rtasidagi suhbatlarni simulyatsiya qilish;

Mediator sifatida muzokaralar o'tkazish – tomonlar o'rtasida huquqiy kelishuvga erishish bo'yicha mashg'ulotlar;

Huquqiy chiqishlar va nutq so'zlash – sud zalida yoki konferensiyalarda chiqish qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish

ESP uchun onlayn platformalar – huquqiy ingliz tilini o'rganish uchun mo'ljallangan veb-saytlar va kurslardan foydalanish (masalan, Coursera, Legal English UK);

Huquqiy podcast va video materiallar – huquqiy mavzularga bag'ishlangan podkast va videolarni tinglash va tahlil qilish;

Interaktiv testlar va mashqlar – huquqiy til bo'yicha onlayn testlar orqali bilimlarni mustahkamlash.

Korpus lingvistikasidan foydalanish huquqiy matnlarni tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Talabalarning yozma ko'nikmalarini rivojlantirish uchun **korpus asosida yozish texnikalari** samarali bo'ldi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ESP darslarida huquqiy kontekstga mos metodlarni qo'llash til kompetensiyasini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilarning intervyu natijalari shuni anglatadiki, huquqiy ingliz tilini o'rganishda an'anaviy grammatika va lug'at yodlash usullari talabalar ehtiyojini to'liq qondira olmaydi. Shu sababli, **interaktiv va amaliy usullar**, ayniqsa, real hayotdagi huquqiy vaziyatlar asosida o'qitish, samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, huquqiy ingliz tilida yozish kompetensiyasini rivojlantirish uchun **matnlarni lingvistik tahlil qilish va strukturalangan yozish texnikalaridan foydalanish tavsiya etiladi**. Ushbu yondashuv nafaqat talabalar nutqini rivojlantiradi, balki ularning huquqiy tahlil qilish qobiliyatini ham oshiradi.

XULOSA

ESP va huquqiy ingliz tilini o'qitishda talabalar til kompetensiyasini rivojlantirish uchun an'anaviy yondashuvlardan tashqari, **rol o'yinlari, huquqiy hujjatlar bilan ishlash, korpus lingvistikasi, va yozma tahliliy usullar** samarali ekanligi aniqlandi. O'qituvchilar ushbu usullardan foydalanish orqali talabalar bilimini yanada mustahkamlashlari mumkin. Huquqiy ingliz tilida kommunikativ va kasbiy malakalarni shakllantirish uchun turli metod va strategiyalar qo'llaniladi. Huquqiy sohada til kompetensiyasini rivojlantirish uchun maxsus terminologiya va hujjatlar bilan ishlash muhim ahamiyatga ega. Huquqiy ingliz tilini (ESP) o'qitishda til kompetensiyasini rivojlantirish uchun lingvistik, kommunikativ va kasbiy malakalarga asoslangan yondashuvlarni qo'llash zarur. Terminologik lug'at, case-study, rolli o'yinlar va raqamli texnologiyalar kabi usullar orqali talabalar nafaqat nazariy bilimlarga ega bo'ladilar, balki real huquqiy jarayonlarda ingliz tilidan samarali foydalanish imkoniyatiga ham ega bo'ladilar. Shunday qilib, ESP huquqiy sohaga mos ravishda maxsus metodikalar asosida o'qitilishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. **Jalolov J.** *Chet tili o'qitish metodikasi*. Toshkent: O'qituvchi, 2012.
2. **Brown, D.** *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. New Jersey: Prentice Hall Regents, 1994.
3. **Bygate, M.** *Speaking*. New York: Oxford University Press, 1987.
4. **Kadota, S.** *Shadowing to Ondoku no Kagaku* [Science of Shadowing and Oral Reading]. Tokyo: Cosmopier, 2007.
5. **Kurata, K.** "Nihogo Shadowing no Ninchi Mechanism ni Kansuru Kisokenkyu" [A Basic Research on Cognitive Mechanism of Shadowing]. *Bulletin of the Graduate School of Education of Hiroshima University*, 56(2), 259-265, 2007.
6. **Normatovna, N. N.** "Chet tili sifatida ingliz tilining og'zaki nutq malakalarini oshirish muammolari va ularni yo'q qilish imkoniyatlari". *Integratsiyalashgan ta'lim bo'yicha xalqaro jurnal*, 5(12), 96-99.
7. **Yuldasheva O.O.** "O'quvchilarning diskurs og'zaki nutq ko'nikmasini rivojlantirishga oid metod va texnologiyalar". *Academic Research in Educational Sciences*, 2022, 270